

DUURZAAMHEIDSVISIE GEMEENTE ZEEWOLDE

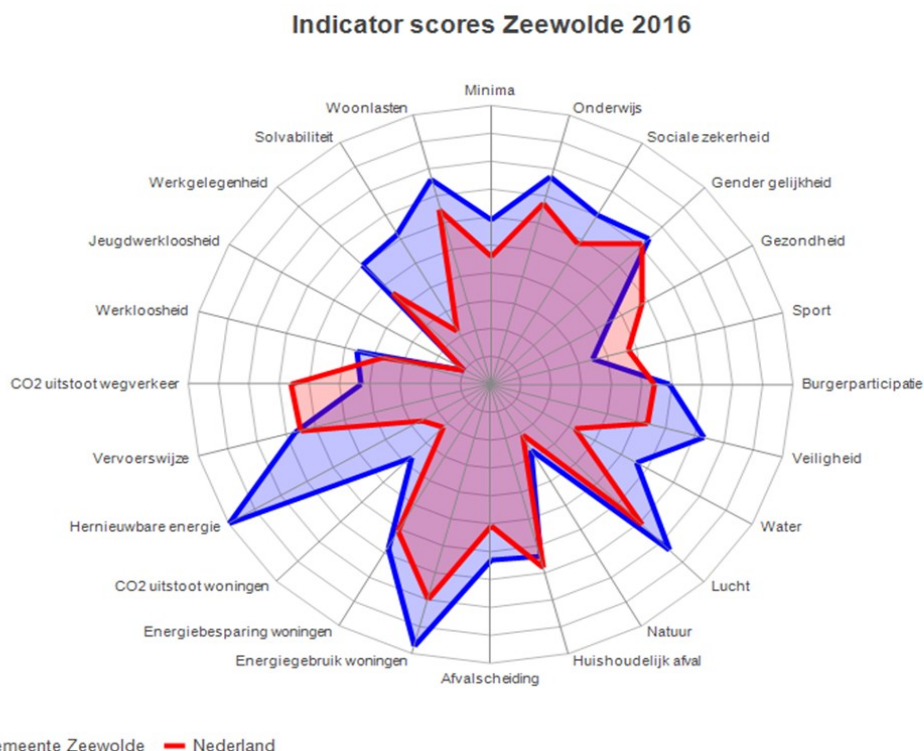
2017 - 2025

Het toevoegen van waarde aan mens, leefomgeving en economie

Inleiding

Zeewolde is een duurzame gemeente. Op basis van de GDI (gemeentelijke duurzaamheidsindex) staat Zeewolde op de vierde plaats van Nederland. Bij de GDI wordt uitgegaan van een breed pallet aan duurzaamheidscriteria, gebaseerd op landelijke kengetallen.

We scoren goed op hernieuwbare energie (windmolens) en op het energiegebruik van de woningen (gemiddeld energielabel B). Maar we scoren ook goed op woonlasten, veiligheid en onderwijs. De GDI laat zien dat duurzaamheid een breed begrip is geworden.

De ondertitel van de duurzaamheidsvisie gaat over het toevoegen van waarde aan mens, leefomgeving en economie (de vrije vertaling van people, planet en profit). Waarde toevoegen is meer dan alleen financiële waarde toevoegen. Het gaat ook om sociale cohesie, lokale kringlopen, de inzet van lokale talenten, vrijwilligerswerk, de waarde van natuur en de waarde van educatie.

De duurzaamheidsvisie van de gemeente Zeewolde is een resultante van een brede consultatie. Er is vooral geluisterd naar veel partners, veel collega's, het gemeentebestuur en de raadsfracties. De duurzaamheidsvisie is als het ware het natuurlijke resultaat van deze consultatie.

De basis van de duurzaamheidsvisie wordt gevormd door:

- de formulering van een stip op de horizon (why)
- een werkwijze om daar te komen (how)
- een beeld van de inhoudelijke doelen voor de komende jaren (what).

Allereerst wordt kort ingegaan op het voormalige duurzaamheidsprogramma. Op basis van voortschrijdend inzicht wordt vervolgens invulling gegeven aan de stip, de werkwijze en de inhoudelijke doelen.

Terugblik

In 2010 is het Duurzaamheidsprogramma vastgesteld door de raad. Op basis van een breed onder de bevolking uitgezette Inwonersenquête zijn een aantal prioritaire duurzaamheidsthema's naar voren gekomen:

- Energie
- Natuur
- Duurzaam bouwen
- Natuur- en milieueducatie

Bij deze thema's is een uitvoeringsprogramma gemaakt in samenwerking met partners. De gemeente was initiatiefnemer met als doel om op gang gezette initiatieven te borgen, zodat ze continuïteit zouden krijgen.

De inhoud

Het realiseren van continuïteit blijkt lastig te zijn. Energie is een weerbarstig onderwerp met wisselende regelgeving, veranderende technieken en een beperkte invloed van de gemeente. Duurzaam bouwen is in een dip gekomen in verband met de economische recessie. Onder de noemer natuur is vooral ingestoken op het sluiten van de lokale voedselkringloop en het is lastig gebleken de lokale vraag te stimuleren.

Toch is er veel gebeurd. Op het gebied van energie is beleid ontwikkeld op het gebied van elektrisch rijden en zijn de eerste laadpalen geplaatst. Daarnaast wordt, samen met vele partners, gewerkt aan het saneren en opschalen van de windmolens en worden dit jaar zonnepanelen geplaatst op het dak van het gemeentehuis.

Op het gebied van natuur is de EDEN Award binnengehaald door Staatsbosbeheer/gemeente Zeewolde en dat heeft er toe geleid dat een vogelkijkhut en een uitkijktoren in het Horsterwold zijn gerealiseerd. Hierdoor is er meer aanleiding voor toeristen en recreanten om de natuur in te trekken. Ook heeft de gemeente met succes deelgenomen aan de Entente Florale, wat ons een certificaat opgeleverd heeft 'Groen en gezondheid'.

Daarnaast zijn initiatieven ontwikkeld om de aankoop van lokale landbouwproducten te stimuleren. De gemeente heeft meegewerkt aan het tot stand komen van een aantal streekmarkten. Een aantal lokale ondernemers werkt ondertussen samen onder de naam Zmaakmakers.

Op het gebied van natuur- en milieueducatie is in samenspraak met het basisonderwijs afgesproken dat tweejaarlijks een schoolbreed natuur- en milieuproject wordt georganiseerd. In 2013 een bijenproject, in 2015 een zwerfafvalproject en in 2017 een voedselproject. Alle basisscholen doen hier aan mee. Ook zijn er projecten uitgevoerd samen met middelbaar onderwijs en Technasium.

De werkwijze

Om continuïteit te verkrijgen is het van belang dat initiatieven geborgd worden. Zodat de uitvoering tot in lengte van jaren in stand blijft. De gemeente neemt het initiatief en trekt zich na verloop van tijd terug als blijkt dat de continuïteit gewaarborgd is.

Belangrijk punt is dat initiatieven in de meeste gevallen zijn geïnitieerd vanuit de gemeente. Op basis van een gemeentelijk initiatief zijn partners gezocht om mee samen te werken. Deze werkwijze leidt

niet tot de borging die nagestreefd wordt. Er zijn meerdere redenen voor partners om mee te werken aan een gemeentelijk initiatief dan alleen een duurzaamheidsdrijfveer.

Conclusie

In de afgelopen jaren is het netwerk versterkt en zijn veel verschillende projecten geïnitieerd. De gemeente heeft laten zien dat duurzaamheid een belangrijk thema is, maar heeft niet altijd de juiste mogelijkheden om ambities tot stand te brengen. Het is en blijft de bedoeling dat duurzame initiatieven geborgd worden.

Voortschrijdend inzicht

De mondiale milieuproblemen blijven urgent

In feite zijn de belangrijkste mondiale milieuproblemen terug te brengen tot de schaarste aan grondstoffen in relatie tot de groei van de wereldbevolking. Het gaat om grondstoffen als fossiele brandstoffen, mineralen, veilig drinkwater en veilig voedsel voor iedereen. Op basis van de ecologische voetafdruk van de gemiddelde Nederlander zouden we 3,6 aardbollen nodig hebben.

Deze druk op het winnen van grondstoffen heeft, naast de klimaatverandering, met name de afnemende biodiversiteit in de wereld tot gevolg. Door het winnen van grondstoffen verdwijnen dier- en plantensoorten en worden de voor ons zo belangrijke kringlopen op aarde, zoals de zuurstofkringloop en de koolstofkringloop, minder sterk.

Deze mondiale problemen raken ons allen ook individueel en dat maakt dat iedereen in actie dient te komen om deze problemen op te lossen. Ook op het lokale schaalniveau van Zeewolde. De dreigende milieuproblemen zijn niet alleen een zaak van de overheid, maar van ons allen. De milieuproblemen beïnvloeden ook de P van People en die van Profit, onze leefwijze komt hierdoor op meerdere wijze onder druk te staan.

De urgentie van de bovenstaande problemen wordt echter nog niet massaal door mensen ervaren. Het zorgt voor een zekere spanning tussen het bewustzijn en het daadwerkelijke gedrag. Een sociaal dilemma.

Er is een versnelling nodig

Hoewel de urgentie niet direct wordt gevoeld, is duurzaamheid zo langzamerhand toch een normaal onderdeel van ons dagelijkse handelen geworden. Duurzaamheid is niet meer alleen iets voor een elitaire groep bevlogen mensen. Maar deze ontwikkeling staat nog steeds haaks op de urgentie van de milieuproblematiek. Er is verbetering gaande, maar er is een versnelling nodig.

Is de overheid aan zet of is het een gedeelde verantwoordelijkheid van de gehele gemeenschap? Bij wie ligt het initiatief?

De tendens verandert van het initiatief bij de overheid naar burgerparticipatie, waarbij bewoners het initiatief nemen om taken van de overheid op zich te nemen (Kwetterwei). De opvolger van burgerparticipatie is overheidsparticipatie, waarbij de overheid aansluiting zoekt bij initiatieven in de samenleving.

Illusterend en inspirerend voorbeeld van overheidsparticipatie: de Omgevingswet

‘De Omgevingswet wil het omgevingsrecht eenvoudiger en inzichtelijker maken. Gemeenten krijgen meer keuzevrijheid om op lokaal niveau in te spelen op de behoeften van initiatiefnemers en belanghebbenden. Procedures zijn korter en er zijn minder vergunningen nodig. De rol van de overheid wordt een andere. De overheid is niet meer de almachtige bepaler of toetser van wat kan en mag gebeuren, maar eerder regisseur.

De overheid staat niet boven de partijen, maar maakt onderdeel uit van de maatschappij en van processen die plaatsvinden in de maatschappij. De overheid legt zijn oor dan ook meer dan heden gebeurt buiten de deur te luister en speelt sneller en efficiënter in op economische, sociale en maatschappelijke ontwikkelingen.’

Totstandkoming duurzaamheidsvisie

Het oor te luister leggen

Vanuit het gedachtegoed van de Omgevingswet is er bij de totstandkoming van de nieuwe Duurzaamheidsvisie nadrukkelijk voor gekozen om te horen wat er bij partners buiten het gemeentehuis en collega's binnen het gemeentehuis leeft. Wat is hun stip op de horizon en hoe denken zij daar te komen? Kunnen we aanhaken? En kennen we andere partners die er ook zo over denken? Het fungeren als verbinder binnen de samenleving wordt steeds meer een belangrijke rol van de faciliterende overheid.

Pilot Polderwijk

In een pilot in Polderwijk is daar ervaring mee opgedaan. Verschillende partners binnen de Polderwijk zijn gevraagd om hun wensen te benoemen ten aanzien van de groene omgeving van de Polderwijk. De vraag is uitgezet bij de basisscholen in Polderwijk, bij de MMM-boerderij, bij de kerk, bij mensen van Pentakel, enz. Na een gezamenlijk gesprek en gezamenlijke afspraken zijn projecten bedacht om in samenwerking uit te werken.

De uitwerking van enkele daarvan loopt vervolgens niet zo soepel door allerlei belemmeringen van praktische aard. Het is van belang deze ontmoetingen te organiseren en soms als overheid langer dan gewenst bij een project betrokken te blijven.

We weten wel waarom, maar we weten niet hoe en wat

Uit de gesprekken met partners en collega's blijkt dat er veel enthousiasme en kennis is op het onderwerp duurzaamheid. Het is niet meer alleen een onderwerp van de gemeente of, binnen de gemeente, van het beleidsveld milieu.

Belangrijke vraag is wel dat mensen niet in alle gevallen weten wat ze moeten doen en hoe ze het moeten aanpakken. Met name op dit vlak is ondersteuning nodig. De overheid kan, samen met partners, voor deze ondersteuning zorgen zonder de rol van trekker op zich te nemen.

Resultaat van de dialoog

De gesprekken hebben uiteindelijk een stip op de horizon opgeleverd. Een brede scope op de toekomst, maar wel een fundamentele. Daarnaast is een werkwijze tot stand gekomen op basis waarvan de lokale samenleving in beweging kan worden gebracht. Daarbij zijn een aantal belangrijke inhoudelijke thema's/doelen naar voren gekomen.

Resumerend, de rol van de lokale overheid wordt gezien en gewaardeerd. Het initiatief ligt in de samenleving en aan de gemeente om te faciliteren dat de samenleving in beweging komt.

Stip op de horizon

Waarde toevoegen

Vanuit de dialoog komt naar voren dat duurzaamheid meer is dan alleen milieu. Het gaat om 'people, planet, profit' en dat vertaald in mens, leefomgeving en economie.

In onze maatschappij spelen economische drijfveren een belangrijke rol. Dat wil niet zeggen dat duurzaamheid ingepast moet worden binnen economische kaders. Juist zaken als milieuvervuiling en sociale arbeidsvoorwaarden komen niet in de economische waardebepaling terug. Aansluiting bij economische drijfveren is belangrijk, maar er is meer.

Het begrip waarde gaat ook over de waarde van vrijwilligerswerk, de waarde van de natuur, de waarde van een schoon milieu, de waarde van educatie, de waarde van welzijn en geluk.

De hieruit volgende stip op de horizon is dan ook van enige abstractie, maar kan toch nader geduid worden op basis van het bovenstaande en de gesprekken die zijn gevoerd:

'Een toekomstbestendige samenleving die waarde toevoegt aan mens, leefomgeving en economie.'

In onderstaand schema is de kern van de duurzaamheidsvisie weergegeven, waarbij de stip op de horizon het uiteindelijke doel is. In de volgende hoofdstukken wordt ingegaan op de werkwijze en de inhoud.

Werkwijze

Waar een wil is, is een weg

Er is geen blauwdruk beschikbaar om de samenleving in beweging te krijgen. Maar dat wil niet zeggen dat het niet mogelijk is. Inzet en bevologenheid zijn belangrijk, evenals een lange adem (aldus conclusie uit pilot Polderwijk). De geconsulteerde partners willen wel, de collega's en het bestuur ook. En er is voldoende energie binnen de Zeewolde samenleving. Het werkt meestal het beste om 'gewoon' aan de slag te gaan.

Belangrijk element is dat inwoners en bedrijven, maar ook collega's en partners, wel weten waarom duurzaamheid belangrijk is, maar dat ze niet altijd weten wat ze moeten doen en hoe ze het het beste kunnen doen. Daarmee is een belangrijke hulpvraag gesteld.

Het helpen bij de hulpvraag

Uit de dialoog komt de werkwijze min of meer ook als vanzelf naar boven. Dit heeft geleid tot een aantal stappen die genomen moeten worden, al dan niet volgtijdelijk:

- *Zichtbaar maken wat er al is*

Zeewolde is niet voor niets de vierde duurzaamste gemeente van Nederland. We hebben veel te bieden. Van grootschalige natuur en windmolens tot het nationale Scoutingterrein. Maar we hebben ook een Repaircafé, een energie-coöperatie, een wereldwinkel, een natuurspeelbos, een foodwalk en nog veel meer.

Wat mensen niet kennen, kunnen ze niet waarderen. Het zichtbaar maken van alles wat er al is, is het eerste wat zou moeten gebeuren. Sociale media spelen daarbij een interessante rol.

- *Als gemeente zichtbaar zijn binnen de gemeenschap*

Netwerken is van groot belang. Buiten het gemeentehuis wordt het contact gelegd met de energieke samenleving. Het is van belang aanwezig te zijn bij lokale bijeenkomsten, regelmatig aan te sluiten bij verenigingen en contact te onderhouden met verschillende bestuursorganen.

Op deze manier maakt de overheid deel uit van de lokale samenleving en dat wekt vertrouwen.

- *Het goede voorbeeld geven*

'Practice what you preache'. En dat betekent dat de gemeente haar wagenpark zal verduurzamen, dat er zonnepanelen komen op alle gemeentelijke daken en dat er waar mogelijk lokaal ingekocht wordt. Om een versnelling van de grond te krijgen is een positieve, actieve houding van de lokale overheid van belang.

- *Ontmoetingen organiseren*

Als mensen samen komen, dan gebeurt er wat. Gerichte thematische ontmoetingen zoals een besparingsborrel of een duurzaamheidsevent. De ontmoetingen leiden vaak tot nieuwe contacten en nieuwe verbindingen. Om te beginnen met een ontmoeting van alle mensen achter de duurzame initiatieven die er al zijn.

- *Educatie krijgt prioriteit*

Het gaat in hoofdzaak om het verder borgen van de natuur- en milieueducatie op de basisscholen. Daarbij is het van belang natuur en milieu te koppelen aan andere aandachtsgebieden zoals kunst, techniek en mogelijk ook rekenen en taal.

Ook de relatie met het middelbare onderwijs dient gestimuleerd te worden, zoals het met verschillende partners bieden van maatschappelijke stages, snuffelstages, projecten en profielwerkstukken. Speciale aandacht gaat uit naar projecten samen met het Technasium in Harderwijk.

Binnen educatie speelt de relatie met de lokale IVN-afdeling en de Roode Schuur een belangrijke rol.

- *Coalities maken*

De gemeentelijke overheid heeft een goed overzicht van dat wat er speelt, welke organisaties er bij betrokken zijn en welke mensen. Dat maakt dat we bij uitstek coalities kunnen maken, waarbij de gemeente mogelijk zelf ook één van de partners is.

- *Mensen met energie te verbinden*

Binnen de gemeenschap zijn veel mensen met kennis en/of talent. Meestal is deze kennis of het talent gekoppeld aan de passie van mensen. Door aansluiting te zoeken bij deze mensen kunnen initiatieven van de grond getild worden, die tot borging kunnen leiden. Omdat ingespeeld wordt op de intrinsieke motivatie van mensen.

- *Zorgen voor een goede marketingstrategie*

Voor mensen die net een duwtje in de rug nodig hebben, is een slimme marketingstrategie van belang. Inspelen op de juiste drijfveren, zorgen voor de juiste marketingmiddelen en vooral niet doen wat niet aansluit.

Daarbij is het van belang dat er gekozen wordt voor een boodschapper die aanslaat. De gemeente is niet altijd de beste boodschapper.

- *Komen tot een loket*

Mogelijk onderdeel van de marketing is het realiseren van een loket. Al dan niet een digitaal en/of concreet loket. Waar mensen hun vragen kunnen stellen en waar ze eerlijke, objectieve informatie kunnen krijgen. En waar ze eventueel direct geholpen kunnen worden als ze tot acties willen overgaan. Liefst lokaal.

Het lijkt niet logisch hiervoor een nieuw loket op te richten, maar juist aansluiting te zoeken bij een goed functionerend loket.

- *Bouwen aan collectiviteit*

Leden van een gezamenlijke entiteit, zoals een energie-coöperatie, kunnen hun collectiviteit gebruiken om voordeel te behalen. Gezamenlijke inkoop van zonnepanelen is lucratief en kan in sommige gevallen zelfs belastingvoordeel opleveren.

Meerdere lokale collectieven zijn niet handig. Het is wenselijk om onder de vlag van één collectiviteit te werken.

- *Ruimte bieden voor nieuwe initiatieven*

Op bovenstaande wijze wordt als het ware een voedingsbodem gerealiseerd voor nieuwe initiatieven, van nieuwe partners, leidend tot nieuwe coalities.

Op basis van een positieve grondhouding zal de gemeente mee zoeken naar mogelijkheden om nieuwe initiatieven van de grond te tillen. Maar mogelijk is de gemeente daar, na enige tijd, helemaal niet meer voor nodig.

- *Beloningssysteem*

Het is een mogelijkheid om een financieel instrument te ontwikkelen om nieuwe initiatieven te ondersteunen. Bijvoorbeeld in de vorm van een micro-krediet of duurzaamheidsfonds. Op deze wijze kunnen mogelijk nog meer initiatieven van de grond worden getild.

Resumé

Alle bovenstaande instrumenten hebben als doel de samenleving in beweging te krijgen. Uiteraard heeft het de voorkeur dit zo veel mogelijk met lokale partners in te vullen. Zodat de revenuen ook in Zeewolde blijven. Op deze wijze wordt gewerkt aan een atmosfeer en een voedingsbodem, die er voor zorgt dat Zeewolde doorgroeit naar een duurzame samenleving in brede zin.

Leidraad duurzaamheid

Om de hulpvraag nog beter te kunnen dienen is de leidraad duurzaamheid ontwikkeld. In feite is deze leidraad ook een natuurlijk resultaat van de interne en externe gesprekken die zijn gevoerd. De gesprekken maken duidelijk op welke punten mensen ondersteuning nodig hebben en hoe zij dat zien. De leidraad heeft dat in feite allemaal verzameld.

De leidraad is geen dwingende checklist, maar een hulpmiddel, die voor onderlinge verbinding zorgt. Verbinding intern en extern, maar ook tussen intern en extern. In feite is de leidraad de vertaling van de stip op de horizon naar de dagelijkse praktijk. In de leidraad staat aangegeven waar rekening mee gehouden zou moeten worden bij duurzame projecten of activiteiten. Zodat daadwerkelijk waarde toegevoegd wordt aan mens, leefomgeving en economie.

Enkele voorbeelden vanuit de leidraad:

- Zoek naar verbinding binnen de driehoek van de afdelingen samenleving, beheer en ruimte. Welke werkvelden dienen betrokken te worden? Kun je iets bedenken waar alle drie afdelingen voordeel uit kunnen halen?
- Zorg dat je afweegt of er een speciale doelgroep (jeugd, jongeren, ouderen, re-integratie, allochtonen, enz.) betrokken kan worden.
- Vergeet niet om bij investeringen te bezien of er duurzaam beheerd kan worden.
- Zijn er andere financieringsbronnen mogelijk, zoals co-financiering, fondsen, revolving funds, budget uit besparingen, subsidies, ed.
- Zorg voor publiciteit op Facebook van de gemeente.

In bijlage 1 is de leidraad duurzaamheid opgenomen.

Inhoud

De inhoud is in feite het antwoord op de vraag: Wat gaan we de komende jaren doen? Het waarom en het hoe zijn in de eerdere hoofdstukken reeds beschreven. De inhoud is onder te verdelen in de categorieën mens, leefomgeving en economie.

De onderwerpen vanuit de Inwonersenquête 2010 zijn nog steeds actueel en vormen de basis.

Leefomgeving

Eerst de leefomgeving omdat hier de meer traditionele milieuonderwerpen aan de orde komen:

- Natuur;
- Voeding;
- Zwerfafval;
- Fysieke leefomgeving.

Het thema energie zal los van de duurzaamheidsvisie aan de orde komen. Hiertoe wordt een aparte energievisie opgesteld door de HVC Groep. De stip op de horizon en de werkwijze, zoals beschreven in deze duurzaamheidsvisie, zijn echter tevens van toepassing op het thema energie.

Ook onderdelen als mobiliteit, riolering en afval zouden hier onder passen. Voor deze deelonderwerpen zijn reeds gemeentelijke beleidsvisies vastgesteld, waarbij aangesloten wordt. In bijlage 2 is van deze beleidsvisies aangegeven op welke wijze aangehaakt wordt met deze duurzaamheidsvisie. Ze worden daarom hier niet verder uitgewerkt.

Natuur

Doelstellingen:

- In 2025 zijn er meer voorzieningen in de natuurgebieden aanwezig, waardoor meer inwoners en recreanten de natuur in (kunnen) gaan.
- In 2020 wordt, in samenspraak met partners, een plan van aanpak ontwikkeld voor de versterking van de biodiversiteit in Zeewolde.
- In 2018 is een beleidskader ontwikkeld gericht op natuurinclusief ontwerpen bij nieuwe ontwikkelingen.

Zeewolde kent een grote variatie aan grootschalige natuur. Water, bos, moeras, landbouw. In feite ligt het dorp in de natuur. Van belang om bij ontwikkelingen in en om de gemeente nadrukkelijk rekening mee te houden.

De natuur is nog jong en kan zich dus nog alle kanten op ontwikkelen. Er zijn op meerdere vlakken volop potenties beschikbaar. Waar we anderen ook van kunnen laten genieten.

De toename van de biodiversiteit is geen directe taak voor de gemeente. Hiervoor zijn de provincie en de natuurbeherende instanties bevoegd. Samen met deze partners kan gekeken worden naar het bewerkstelligen van meer biodiversiteit, zoals het versterken van het Natuurnetwerk, het realiseren van bijzondere natuur en het betrekken van bewoners bij het beheer van de natuur. Ook het openbaar gebied binnen het dorp komt hiervoor in aanmerking.

Zeewolde ligt in de natuur en dat is een belangrijke kernwaarde. Dat betekent dat bij nieuwe ontwikkelingen, zoals de realisatie van een woonwijk of ene bedrijventerrein, niet alleen gekeken moet worden naar mogelijkheden om de natuur niet te verstoren, maar juist gekeken moet worden naar mogelijkheden om met deze ontwikkelingen juist de natuur te versterken. Een mooi voorbeeld is het park Kuierbaan bij Polderwijk.

Voeding

Doelstellingen:

- In 2020 is een lokaal werkend systeem beschikbaar om lokaal geproduceerd voedsel bij de lokale consument te krijgen.
- In 2020 is er meer 'natuurlijk, vrij beschikbaar voedsel' beschikbaar binnen de natuurgebieden en binnen het openbaar groen.

Zeewolde kent een grootschalig landbouwgebied met moderne bedrijven en innovatieve agrariërs. Een meer lokale relatie tussen productie en consumptie van voedsel zorgt voor een vermindering van het transport met voedsel en zorgt tevens voor meer sociale binding tussen eten en voedselproductie. Of anders geformuleerd: een sociale binding tussen boer en bewoner.

Het versterken van het voedselaanbod in het openbaar gebied en de natuurgebieden vormt een mooie aanleiding om meer de natuur in te gaan.

Zwerfafval

Doelstellingen:

- In aanvulling op het Masterplan Grondstoffen 2016 – 2020 wordt ingezet op het verminderen van zwerfafval in het openbaar gebied (zowel voorkomen als opruimen) door middel van gerichte, jaarlijkse activiteiten.

Zwerfafval blijft een belangrijke bron van hinder. En van afval komt meer afval. Dat betekent dat het verminderen van zwerfafval een positief effect heeft op het ontstaan van zwerfafval.

Op basis van de tot 2022 beschikbaar gestelde zwerfafvalvergoeding vanuit het Rijk kunnen jaarlijks gerichte activiteiten georganiseerd worden. Met jongeren, met kinderen, maar ook met lokale vrijwilligers van de Stichting Vrijwillige Zwerfafval Opruimers (SVZO). Een goed voorbeeld is de jaarlijkse vuurwerkafvalactie.

Fysieke leefomgeving

Doelstellingen:

- Vanaf 2018 worden nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen beoordeeld op basis van de beoordelingsrichtlijn BREEAM-NL Gebied.
- Vanaf 2019 wordt beheer van het openbaar gebied beoordeeld op basis van een vergelijkbaar instrument als BREEAM-NL Gebied.

Het daadwerkelijk realiseren van nieuwe gebieden biedt mogelijkheden voor duurzaamheid. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan innovatieve vormen van riolering dan wel waterhuishouding.

Daarnaast kunnen toegepaste materialen voor wegenbouw en speelvoorzieningen verduurzaamd worden.

Binnen de afweging voor nieuwe gebieden spelen meer afwegingen een rol. Van belang om duurzaamheid als belangrijk onderdeel mee te nemen in de afweging. De beoordelingsrichtlijn BREEAM-NL Gebied biedt hiervoor mogelijkheden.

Het ligt voor de hand een vergelijkbaar instrument in te zetten bij het beheer van het openbaar gebied.

Mens

De koepel 'mens' is een steeds belangrijker onderdeel van de reeks mens, leefomgeving en economie. Duurzaamheid is mensenwerk. De keuzes worden bepaald door mensen, de techniek wordt bedacht door mensen, mensen zijn bereid al dan niet te investeren en mensen kunnen andere mensen beïnvloeden. Het gaat om de volgende onderwerpen:

- Lokale cohesie;
- Educatie;
- Marketing.

Het zijn onderdelen die van belang zijn om de samenleving in beweging te krijgen.

Lokale cohesie

Doelstellingen:

- Vanaf 2018 worden bij lokale duurzame activiteiten en projecten minimaal twee lokale organisaties betrokken.
- Vanaf 2018 worden jaarlijks twee ontmoetingen georganiseerd met als thema duurzaamheid.
- In 2019 is een lokale duurzaamheidsentiteit ingericht, die zich richt op het stimuleren van duurzaam handelen door inwoners, organisaties en bedrijven.

Het in beweging krijgen van de lokale samenleving vraagt onder andere om het leggen van verbindingen. Op basis van deze verbindingen worden steeds meer mensen in contact gebracht met duurzaamheid.

Om dit tot stand te brengen worden bij projecten meer lokale organisaties betrokken en worden ontmoetingen georganiseerd. Om zo op termijn te komen tot een lokale organisatie, die, van onderaf gedragen, het duurzaam handelen stimuleert. Deze lokale organisatie kan een brede functie invullen voor de samenleving (vraagbaak/loket vormen, collectiviteit bevorderen, initiatieven ondersteunen, en dergelijke).

Educatie

Doelstellingen:

- Eén keer per twee jaren wordt een natuur- en milieu educatief project georganiseerd samen met alle basisscholen.

- Er worden jaarlijks twee duurzaamheidsprojecten uitgevoerd door het middelbaar onderwijs.
- Eén keer per twee jaar wordt een duurzaamheidsopdracht uitgevoerd in samenwerking met het hoger onderwijs.

Naast het educatieve aspect van het betrekken van duurzaamheid gaat het ook om het genereren van nieuwe ideeën van de jongste generaties. Het is geweldig om bij deze projecten lokale organisaties te betrekken.

Marketing

Doelstellingen:

- In 2018 is een communicatieplan beschikbaar gericht op het meer en beter zichtbaar maken van duurzaamheid binnen de gemeente.
- In 2018 is een lokaal loket beschikbaar gericht op het vergroten van het bewustzijn en het duurzaam handelen.
- In 2018 is een marketingstrategie beschikbaar om inwoners, organisaties en bedrijven te stimuleren tot meer duurzaam handelen.

Het in beweging krijgen van de samenleving gaat om zichtbaarheid en slimme marketing. Op welke wijze kan slim ingespeeld worden op behoeften en drijfveren van mensen en van specifieke doelgroepen?

Economie

Hoewel duurzaamheid moeilijk te plaatsen is in economische kaders, spelen economische drijfveren wel een belangrijke rol bij het in beweging krijgen van de samenleving. Duurzaamheid wordt nog steeds geassocieerd met hoge kosten en lange terugverdientijden. Kortom, het is noodzakelijk hier rekening mee te houden.

Binnen economie gaat het om:

- Financiële prikkels.

Het gaat om een extra impuls om duurzaamheidsinitiatieven van de grond te krijgen.

Financiële prikkels

Doelstellingen:

- In 2018 zijn financiële prikkels beschikbaar om lokale duurzame initiatieven te faciliteren door middel van co-financiering.

Met name vernieuwende initiatieven zijn soms moeilijk financieerbaar en vragen soms om een financieel duwtje in de rug. Uiteraard passend binnen de wettelijke mogelijkheden. Op dit moment is nog niet helder welke mogelijkheden er zijn. Een goed voorbeeld is de financiële ondersteuning via de Stichting Puur Zeewolde.

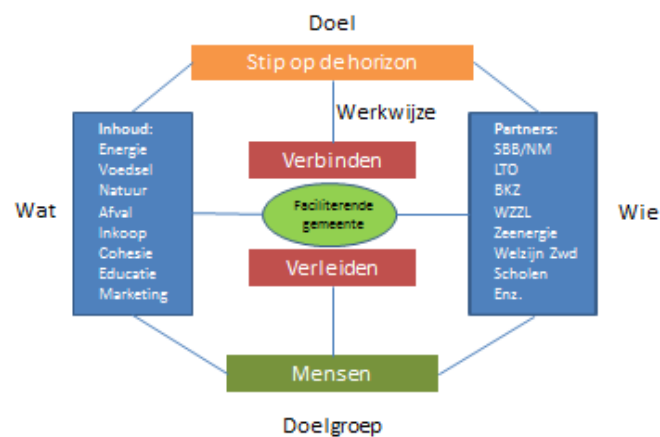
Uitvoeringsprogramma

De duurzaamheidsvisie schetst in feite de stip op de horizon, de werkwijze en de inhoud. Daarmee ademt de visie een ambitie uit die nader ingevuld moet worden. Bovenstaande inhoudelijke doelstellingen getuigen van zowel ambitie als van een invulling van deze ambitie samen met partners en met inwoners, organisaties en bedrijven in Zeewolde.

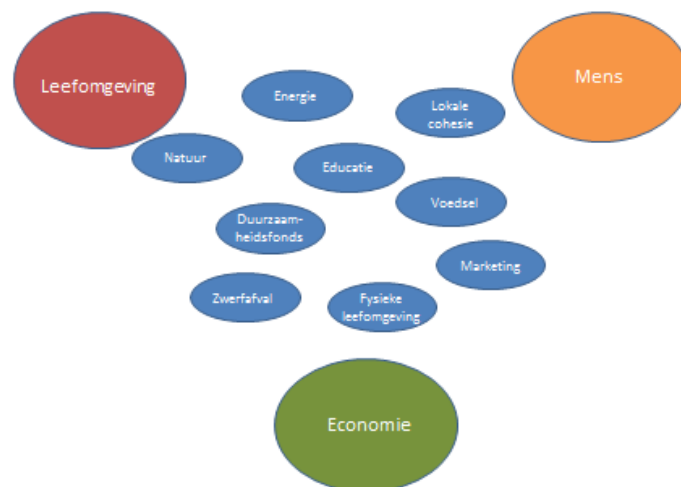
Het is dan ook de bedoeling om het komende jaar, in samenspraak met partners en met inwoners, organisaties en bedrijven, te komen tot een uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma is gebaseerd op de ambities uit de visie. Aan het uitvoeringsprogramma zullen middelen gekoppeld worden.

Ideaalbeeld

Bij het hoofdstuk over de stip op de horizon is in feite de gehele aanpak van de duurzaamheidsvisie in een schema weergegeven. Tussen de stip en de mensen staan onderwerpen en partners. De gemeente is de faciliterende partner die zorgt voor verbinding en verleiding. Met als doel om mensen in beweging te krijgen richting de stip op de horizon.

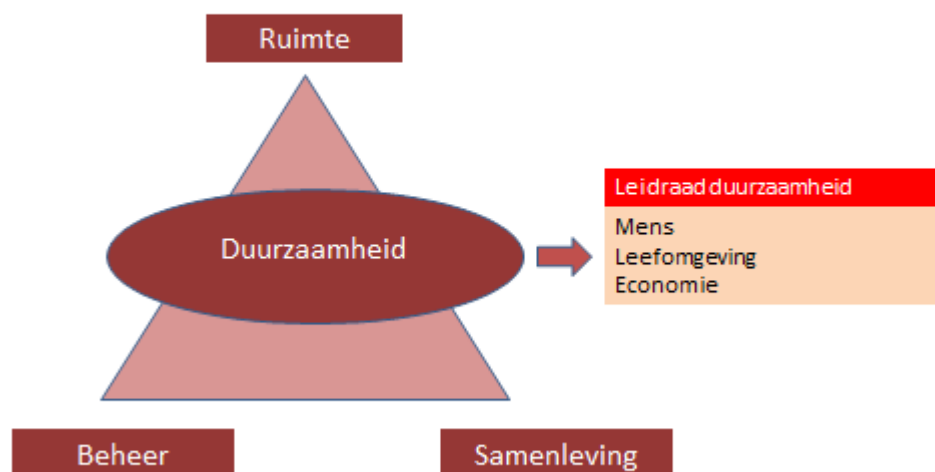
De stip is het realiseren van een samenleving die waarde toevoegt aan mens, leefomgeving en economie. Binnen de driehoek van mens, leefomgeving en economie liggen de inhoudelijke onderwerpen waar de komende jaren aan gewerkt gaat worden.

De partners vormen gezamenlijk het lokale netwerk duurzaamheid. Deze gelijkwaardige partners proberen op basis van competenties, kennis, netwerk, invloed en middelen elkaar te helpen om de samenleving in beweging te krijgen. Want daar hebben we allemaal baat bij.

De lokale leidraad duurzaamheid is een verbindende schakel. De leidraad is de feitelijke vertaling van de stip op de horizon. Bruikbaar voor collega's en voor partners.

Het ideale beeld is dat het in beweging krijgen van mensen door de mensen zelf wordt gedaan. In feite is het aan gemeente en partners om dit te faciliteren. Hoe kunnen we mensen met energie in beweging krijgen om de rest ook in beweging te krijgen?

Slimme Zet is de basis entiteit, gericht op actie en uitgaande van mensen die weten waarom duurzaamheid belangrijk is. Doe een slimme zet:

- Stel een vraag;
- Doe mee met een collectief;
- Kom met initiatieven.

Aan de entiteit om te zorgen voor:

- Koppelen van vraag en aanbod;
- Zorgen voor slimme marketing;
- Zorgen voor slimme financiering.

Op deze wijze zou de gemeentelijke samenleving de noodzakelijke versnelling kunnen realiseren, waarbij iedereen samen werkt. Want duurzaamheid is mensenwerk en de verantwoordelijkheid van ons allen. Het zou mooi zijn als dit ideaalbeeld in 2025 gerealiseerd is.

BIJLAGE 1. LEIDRAAD DUURZAAMHEID

Algemeen:

1. Ga na in hoeverre een activiteit of project past binnen het waarom, hoe en wat van de duurzaamheidsvisie;
2. Beoordeel altijd alle drie de P's, zodat duurzaamheid in balans is. Goed om daar een uitwerking aan te geven, want de 3 P's kunnen verschillend geïnterpreteerd worden. Aan de andere kant is het juist prettig als je rondom de 3 P's enige manoeuvreerruimte hebt;
3. Zoek naar verbinding binnen de driehoek van de afdelingen samenleving, beheer en ruimte. Welke werkvelden dienen betrokken te worden? Kun je iets bedenken waar alle drie afdelingen voordeel uit kunnen halen?
4. Maak verduurzamen tot een spannend en inspirerend onderwerp (zie de energieke ambtenaar);
5. Denk eens 180 graden anders (omdenken);
6. Blijf op de hoogte van duurzame trends en ontwikkelingen op je vakgebied. Als inspiratie voor Zeewolde. Deel ze met elkaar;
7. Zoek naar speelruimte binnen bestaande regels en wetten om te kunnen experimenteren;
8. Ga na wat de Omgevingswet en de op te stellen gemeentelijke Omgevingsvisie voor jouw beleidsterrein kunnen betekenen;
9. Manoeuvreer slim op de balans tussen lef en durf enerzijds en risico's en kosten anderzijds;
10. Verdiep je in het begrip circulaire economie;

People:

1. Zorg voor een overzicht van interne en externe partners die je bij een project wil betrekken (liefst in een zo vroeg mogelijk stadium);
2. Zorg dat je afweegt of er een speciale doelgroep (jeugd, jongeren, ouderen, re-integratie, allochtonen, enz.) betrokken kan worden. Koppeling met natuur- en milieueducatie op basisscholen en middelbare scholen is zeer wenselijk (kan ook Jeugdraad zijn of Technasium);
3. Wie kan helpen om zoveel mogelijk draagvlak of betrokkenheid te regelen? Gebruik social media. Tips bij afdeling communicatie;
4. Zorg voor een projectgroep die met korte klappen kan werken; dialoog, duidelijkheid, besluiten durven nemen en aan de slag (scrum);
5. Koppel fysieke en technische maatregelen aan de menselijke maat, draagvlak en de inclusieve samenleving. Duurzaamheid is mensenwerk. Wat heeft de Zeewoldenaar of Zeewolder bedrijf er aan?
6. Hoe kun je mensen of doelgroep verleiden om deel te nemen, mee te doen?

Planet:

1. Denk in ketens, dus van winning/productie tot aan scheiden/hergebruik. Is lastig om uit te komen, maar neem het wel mee voor zover mogelijk;
2. Zorg voor balans tussen de korte termijn en de lange termijn effecten. Houd het waarom in de gaten;
3. Neem bij de beoordeling van het rendement ook niet financiële waarden mee;
4. Vergeet niet om bij investeringen te bezien of er duurzaam beheerd kan worden;
5. Betrek je externe partners bij de beoordeling van planet en neem hun ideeën mee;

6. Houd vanuit een brede scope van de gemeente zicht op mogelijke verbindingen met nieuwe of andere partners;

Profit:

1. Zijn de kosten in gezonde relatie tot het rendement, zowel op korte als lange termijn?
Rendement mag meer zijn dan financieel rendement;
2. Zijn er andere financieringsbronnen mogelijk, zoals co-financiering, fondsen, revolving funds, budget uit besparingen, subsidies, ed;
3. Beloon goed gedrag en dat hoeft niet altijd een financiële bijdrage te zijn;
4. Denk in waarden binnen de gehele keten, dus van bron tot afval, maar ook de mogelijke effecten voor nu en later en hier en elders. Probeer de 'echte' kosten van duurzaamheid in beeld te brengen;
5. Is samenwerking met een andere gemeente mogelijk?

Werkwijze:

1. Toets hoe je activiteit/project/idee scoort op deze checklist en bij twijfel raadpleeg je de duurzaamheidsmakelaar;
2. Laat je gezicht zien bij de uitvoering of in de voorbereiding van een activiteit. Wethouder mag ook mee;
3. Zorg voor publiciteit op Facebook van de gemeente;
4. Sluit een project af met een (feestelijke) bijeenkomst;

BIJLAGE 2. BELEIDSDOCUMENTEN DUURZAAMHEID

Duurzaamheid is onderdeel van meerdere gemeentelijke beleidsdocumenten. Het is niet relevant deze allen te integreren in de duurzaamheidsvisie, daar ze allen een andere tijdsscope hebben. Niettemin wordt in deze bijlage ingezoomd op de duurzaamheid in andere beleidsdocumenten.

Structuurvisie Zeewolde 2022

In de structuurvisie wordt duidelijk hoe de gemeente Zeewolde zich de komende jaren wil gaan ontwikkelen. Kleinschalige initiatieven, in de vorm van bijzondere locaties in het groen en op het water, het vasthouden van de werkgelegenheid, de interesse voor ontwikkelingen op het gebied van gezondheid, wellness en recreatie en de aandacht voor een duurzame ontwikkeling zijn belangrijke onderwerpen die op de agenda staan.

Gezondheid

De bijzondere grondwaterkwaliteit die in Zeewolde aanwezig is, kan goed als conceptuele trekker dienen voor nieuwe initiatieven op het gebied van zorg en welzijn. Er bestaat een kwelstroom van bijzondere kwaliteit vanaf het Veluwemassief naar de Flevopolders. Dit gegeven biedt interessante aanknopingspunten voor de verdere ontwikkeling van de identiteit van Zeewolde.

Zeewolde heeft schone lucht, een schone bodem en schoon water. Deze waarden leveren kansen voor een gezond woonklimaat.

Duurzaamheid

Zeewolde is al duurzaam door de grote hoeveelheid groene energie die het produceert. Windenergie is al enkele jaren gangbaar, maar biomassavergisting en het opwekken van zonne-energie winnen steeds meer terrein. Het uitbreiden van deze duurzame energiebronnen is een kans voor de komende periode.

Natuur: water en groen

Water en groen bieden kansen voor bijzondere woonmilieus. Deze waarden zijn direct grenzend aan de kern aanwezig. Woonmilieus op en bij het water of in een bosrijke omgeving kunnen worden ontwikkeld.

Zeewolde is al behoorlijk duurzaam. Denk aan de grootschalige opwekking van alternatieve energie in het buitengebied en het gebruik van biogascentrale voor de verwarming van de nieuwbouwwoningen van Polderwijk. Het aspect duurzaamheid blijft een prominente plek bij nieuwe ontwikkelingen houden.

Opgaven

- Het initiëren en faciliteren van duurzaamheidsprojecten.
- Het voortzetten van de 'duurzaamheid, dat doen we gewoon'- mentaliteit.
- Opschalen en saneren windenergie.
- Het uitbreiden van de mogelijkheden voor alternatieve energie zoals mestvergistingsinstallaties.

Ambitieniveau

- Duurzaamheid en innovatie als paraplu waaronder de ontwikkeling van de gemeente plaatsvindt. Bij innovatie denken we onder meer aan de ontwikkeling van unieke en onderscheidende milieus voor wonen, werken en recreatie.

Zeewolde Duurzaam Bereikbaar, gemeentelijk verkeers- en vervoersplan 2012-2020

In het gemeentelijke verkeers- en vervoersplan zijn ook doelstellingen op het gebied van duurzaamheid opgenomen:

Het voeren van een duurzaam verkeer- en vervoerbeleid in de gemeente Zeewolde:

- Oplaadpunten voor elektrische auto's en fietsen;
- Aansluiten bij provinciale projecten op het gebied van Dynamisch Verkeer Management (DVM);
- Het bewaken van het prettige woonklimaat in de gemeente Zeewolde door het minimaliseren van de negatieve effecten van het verkeer op geluid en luchtkwaliteit.

Met een gericht verkeersbeleid bijdragen aan de leefbaarheid, de bereikbaarheid en waar mogelijk versterken van economische en maatschappelijke functies binnen de gemeente Zeewolde:

- De luchtkwaliteit is goed, dat moet zo blijven;
- Geen structurele geluidsoverlast, dit moet blijven;
- Over de parkeerdruk in woongebieden zijn geen structurele klachten, dit moet zo blijven;
- Stimuleren fietsgebruik op korte en lange afstand.

Binnen de gemeente Zeewolde is een veilig verkeersnet beschikbaar voor alle verkeersdeelnemers:

- Alle scholen een verkeersveiligheidslabel;
- Uniforme inrichting verkeerswegen.

Gemeentelijk Rioleringsplan

Een duurzame leefomgeving

Het milieu verdient aandacht op de korte termijn (leefbaarheid) en op de lange termijn (duurzaamheid). Dit doel is opgedeeld in zes onderdelen, te weten: vervuiling, verdroging, veiligheid, energieverbruik, materiaalgebruik en een beperkte stroom afval(water).

Deze doelen en de bijbehorende functionele eisen, maatstaven en meetmethoden zijn SMART uitgewerkt in Bijlage 1 bij het gemeentelijke rioleringsplan.

Masterplan Grondstoffen

De gemeente Zeewolde spreekt de ambitie uit om de landelijke doelstelling te volgen. Dat betekent het bereiken van 75% afvalscheiding in 2020 en maximaal 100 kilogram restafval per inwoner per jaar te produceren.

Op basis van de resultaten van het huidige systeem, de uitkomsten van de burgerraadpleging en de beleidskaders sluit het model omgekeerd inzamelen het beste aan bij de ambitie van de gemeente Zeewolde

Beproefd systeem voor laagbouw, hoogbouw is moeilijker

Omgekeerd inzamelen oftewel 'rest op afstand' levert over het algemeen de beste milieuresultaten op en is financieel het meest voordelig. Dat systeem heeft betrekking op laagbouwwoningen en gaat over de vier belangrijkste stromen. Het houdt in dat de grondstoffen Plastic, Metalen en Drankenkartons (PMD), Groente-, Fruit- en Tuinafval (GFT) en Oud Papier en Karton (OPK) aan huis worden opgehaald en dat restafval via ondergrondse verzamelcontainers wordt ingezameld. Op die manier wordt het bewoners makkelijk gemaakt om grondstoffen apart aan te leveren en houden ze nog maar weinig restafval over. Dat restafval moeten ze vervolgens wegbrengen naar een container in de straat of buurt.

Bij hoogbouw is in Nederland nog geen beproefd systeem. Er worden diverse proeven gedaan met inzamelsystemen bij hoogbouw, bijvoorbeeld met een mini-milieustraat: een aantal verzamelcontainers voor grondstoffen bij elkaar. Zeewolde en HVC volgen deze ontwikkelingen en kunnen voorstellen uitwerken zodra er tijdelijke of structurele oplossingen zijn.

In het buitengebied van Zeewolde is omgekeerd inzamelen niet mogelijk, daar zou de minicontainer voor restafval gehandhaafd kunnen blijven en krijgen bewoners bijvoorbeeld vier minicontainers voor restafval, Groente-, Fruit- en Tuinafval (GFT), Plastic, Metalen en Drankenkartons (PMD) en Oud Papier en Karton (OPK).

Rest op afstand

Het systeem van 'rest op afstand' past naadloos in het beleidskader dat hierboven is geformuleerd. Het gaat immers uit van een hoge service op grondstoffen en een lagere service op restafval. Invoering van dat systeem zal een daling van de hoeveelheid restafval opleveren en een positieve bijdrage leveren aan het milieurendement en het behalen van de VANG-doelstellingen.

Inkoopbeleid

4.2. Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Inkoop vindt op een verantwoorde en milieubewuste wijze plaats. Daaronder wordt verstaan dat bij alle inkopen een juiste balans wordt gezocht tussen kosten en beschikbare budgetten (profit) milieuaspecten (planet), sociale aspecten (people) ook wel duurzaamheidscriteria genoemd. Dit mede in verband met de voorbeeldfunctie die de deelnemende organisaties in het maatschappelijk verkeer wensen te vervullen. De deelnemende organisaties streven ernaar om in 2015 100% duurzaam in te kopen.

4.2.1. Milieuaspecten

Milieuaspecten houden zowel de procedurele aspecten van Inkoop, als met de inhoudelijke 'product' aspecten met betrekking tot de verwerving en het ge- en verbruik van een Werk, Levering of Dienst. Dit komt o.a. tot uitdrukking door het volgende:

- o Bij de product- en marktanalyse wordt geïnventariseerd welke Werken, Leveringen of Diensten op het gebied van duurzaamheid op de markt worden aangeboden;
- o In de aanbestedingsstukken (bijvoorbeeld in selectie- en gunningscriteria) en in de te sluiten overeenkomst worden duurzaamheidscriteria opgenomen;
- o De deelnemende organisaties kunnen kiezen om digitaal in te kopen (E-procurement, gebruik van e-mail etc.);
- o De deelnemende organisaties zullen de aangeboden duurzame oplossingen monitoren. Op deze wijze wordt een duurzame oplossing ingebed in de eigen organisatie.

4.2.2. Sociale aspecten

Door duurzaam in te kopen is het mogelijk de sociale omstandigheden te verbeteren. De sociale aspecten van Inkoop richten zich op zowel internationale als lokale/regionale issues. Dit heeft betrekking op zowel de sociale voorwaarden alsook de toepassing van social return bij aanbestedingen. Er zijn verschillende mogelijkheden voor toepassing van social return, in de hierna volgende tekst worden een aantal opties besproken. Nadere uitwerking van de uitvoering en organisatorische borging van de sociale aspecten dient nog plaats te vinden.

4.2.2.1. Sociale criteria: Sociale voorwaarden

Sociale voorwaarden gaan over het verbeteren van arbeidsomstandigheden in de gehele productieketen. Bij alle Europese aanbestedingen worden de generieke internationale sociale normen gehanteerd. Internationale verdragen bevatten morele normen over mensenrechten, arbeidsomstandigheden en beloningen. Het voldoen aan sociale aspecten van duurzaam inkopen betekent dat ondernemers zich moeten inspannen dat deze normen in de hele keten van het productieproces worden nagestreefd. Daarnaast kunnen de deelnemende organisaties aanvullende normen opleggen.

4.2.2.2. Sociale criteria: Opdracht of onderdelen voorbehouden aan SW-bedrijf

Het SW-bedrijf vervult een bijzondere positie binnen een gemeente. Als bestuurder is de gemeente verantwoordelijk voor het in stand houden van een beschermde werkomgeving voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De deelnemende organisaties werken met verschillende SW-bedrijven en hebben lokaal beleid ontwikkeld waarin is vastgelegd op welke wijze de samenwerking met het SW-bedrijf is ingevuld.

Aangezien dit onderwerp volop in ontwikkeling is houden de deelnemende organisaties zo mogelijk rekening met deze ontwikkelingen waaronder de mogelijke invoering van de Participatiewet (voorheen Wet Werk naar Vermogen) per 1 januari 2014 (streefdatum). Door invoering van deze wet wordt de bestaande uitvoeringsstructuur van gemeenten, SW-bedrijven en de Sociale Dienst geherstructureerd.

4.2.2.3. Sociale criteria: Social Return

De deelnemende organisaties moeten, indien niet gegund kan worden aan het SW-bedrijf, sociale aspecten meenemen binnen aanbestedingen vanuit sociale doelen die zij nastreven. Hierbij spelen onderwerpen als arbeidsintegratie, arbeidsomstandigheden en –indien passend – Social Return. Social Return is het opnemen van een voorwaarde in de aanbesteding die ondernemingen aanzet tot het aanbieden van (leerwerk)stages en/of het in dienst nemen van mensen met een achterstand tot

de arbeidsmarkt en/of jongeren. Het is een logische aanvulling op het beleid van de deelnemende organisatie van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen waar de balans tussen people, planet en profit centraal staat.

Social Return dient waar mogelijk bij aanbestedingen voor Werken, Leveringen en Diensten met een opdrachtwaarde gelijk aan of groter dan het €207.000,- te worden toegepast. Social Return is in principe ook mogelijk bij inkoopprocedures onder de €207.000,- , waardoor kansen worden benut voor social return bij het lokale/regionale Mkb.

Ingeval Social Return wordt toegepast is in de meeste gevallen sprake van maatwerk. De vorm van uitwerking moet zo goed mogelijk passen bij het in te kopen Dienst, Werk of Levering. Factoren die een rol spelen bij toepassing van Social Return zijn de situatie op de arbeidsmarkt, de omvang van de aanbesteding of inkoop, het draagvlak voor Social Return, het type werkzaamheden bij de opdrachtnemer, de beschikbaarheid van geschikte kandidaten en de ervaring die de deelnemende organisatie(s) en opdrachtnemers al hebben opgedaan met Social Return. Per aanbesteding zullen de deelnemende organisaties kiezen welke vorm van Social Return het meest passend is.

Keuzemogelijkheden zijn onder andere :

1. De contracteis (5%-regeling);
2. De sociale paragraaf;
3. Voorstel met ideeën.

Voor een nadere uitwerking van de toepassing van Social Return wordt verwezen naar het Inkoophandboek. Social Return is bij de deelnemende organisaties sterk in ontwikkeling. Indien nodig wordt de invulling van Social Return op de uitwerking van de ontwikkelingen aangepast.

Het is niet mogelijk de voorwaarde te stellen dat alleen werkzoekenden uit de eigen deelnemende organisatie ingeschakeld worden.

4.3. Innovatie

De deelnemende organisaties streven waar passend naar innovatie bij Werken, Leveringen en Diensten en in het inkoopproces. Innovatie kan zowel gericht zijn op het product alsook betrekking hebben op het inkoopproces. Dit kan bijvoorbeeld door toepassing van contractvormen die innovativiteit bij de wederpartij van de deelnemende organisaties stimuleren en door aanbesteding daarvan creativiteit in de markt uit te lokken.